

Література.

1. Кириченко О. М. Експортний потенціал харчової промисловості України // Наукові праці Українського державного університету харчових технологій: К.: УДУХТ. – 1999. – № 5. – с. 66-69
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТУ УКРАЇНИ

Котлубай В. О., к.е.н., доцент

Національний університет «Одеська юридична академія»

Протягом останніх декількох років спостерігається зниження експорту продукції з України. Так за підсумками 2014 р. величина експорту впала практично до значень 2010 р. і склала 53,9 млрд. дол. США проти 62,3 і 68,8 млрд. дол. США у 2013 та 2012 рр. відповідно. Враховуючи, що частка експорту у ВВП України становить майже 50 % (49,2 %) це негативно позначається як на платіжному балансі країни, так і на економіці в цілому.

Враховуючи конфлікт на Сході, економічну і політичну нестабільність всередині країни, а також повільне проведення реформ, експорт в 2014 р. впав на 14 %, (або на 9 млрд. дол. США) порівняно з 2013 р. Найбільше зниження експорту припало на промисловість – 20 %, машинобудування – 17 %. Більшість продукції цих галузей експортувалося в РФ, тому в найближчому майбутньому зростання цих галузей чекати не варто [1].

Позитивні тенденції спостерігаються тільки щодо експорту сільськогосподарської продукції. Так в 2014 р. обсяг поставок української сільськогосподарської продукції до Європи зріс і становив 29 % від усього експорту.

Проте не можна говорити, що приріст експорту сільськогосподарської продукції на тлі падіння експорту промислової продукції знівелював загальну ситуацію з експортом. Так, якщо в Росію українські аграрії везли продукцію переробки з високою доданою вартістю, то для ЄС на сьогоднішній день Україна пропонує переважно сировину. Основний обсяг українського сільськогосподарського експорту складають злакові та олійні культури, а також комбікорм. Це означає, що ми постачаємо сировину, яка потім на європейських заводах переробляють на харчову продукцію. Такий варіант хороший для економіки в короткостроковій перспективі, коли важливий кожен долар прибутку, але негативно з точки зору довгострокової перспективи, оскільки знижується конкурентоспроможність країни на світовому ринку. Для процвітаючої економіки важливо розвивати поставки переробленої сировини.

В перспективі Україна може експортувати в ЄС не тільки продукцію аграрного сектору та сировину, але й інші види товарів з більш високою доданою вартістю [2]. Для цього потрібно глибше інтегруватися в європейський ланцюжок створення вартості продукції і вирішити ряд правових, організаційних та технічних проблем.

Не ефективний розвиток експорту зумовлено наступними факторами:

- невідповідністю державної системи контролю якості продуктів санітарним і фітосанітарним нормам ЄС;
- низькою якістю виробленої продукції;
- нерозумінням українськими експортерами особливостей цільових ринків;
- необізнаністю про можливості експорту і невміння ними користуватися;
- відсутністю державних програм та інституцій щодо розвитку сільськогосподарського експорту;
- відсутністю доступу до фінансування, кредитів і незрозуміла ситуація з поверненням ПДВ;
- труднощами з пошуком партнерів.

Для вирішення основних проблем розвитку експорту в Україні необхідна інституційна реформа. Наявність вже існуючих законів, розробка нових і їх прийняття, не вирішують проблем експорту. Потрібні відповідні механізми, які б дозволили цим законам працювати. Так, наприклад, з 20 вересня набула чинності більшість положень євроінтеграційного закону №4179 «Про внесення змін у деякі законодавчі акти України щодо харчових продуктів» [3], однак реальних механізмів з боку держави щодо його реалізації поки що не впроваджено.

Відсутність практичного досвіду освоєння нових ринків призводить до того, що українські компанії часто намагаються використовувати на них свою модель ведення бізнесу. На жаль, це призводить лише до негативних наслідків. Тому необхідно із залученням держави передбачити впровадження так званих шкіл бізнесу, які б надавали необхідні знання щодо специфіки ведення бізнесу в інших країнах. При виході на зовнішні ринки збуту для своєї продукції, важливо враховувати культурні особливості кожної окремої країни. Наприклад, якщо в Європі можна продавати продукцію через посередників, то в Китаї необхідно локалізувати виробництво.

Також вимагає проведення фундаментальних реформ проблема викоринення корупції в Україні. Поки не буде вирішена ця проблема, Україна не зможе отримати максимум від торговельно-економічних преференцій ЄС.

Рішення вищенаведених проблем дозволить підвищити конкурентоспроможність України як експортера, що позитивно позначиться на майбутній інтенсивній роботі уряду України з нарощування свого експорту в інші країни. Це в свою чергу дозволить компенсувати втрату російського простору, а також забезпечить прийнятний рівень диверсифікації ринків збуту.

Література.

1. 10 трендов в экспорте Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://delo.ua/ukraine/10-grafikov-ob-eksporte-ukrainy-293849/?supdated_new=1443080300.
2. 20 цитат экспертов об экспорте с бизнес-форума “Интенсификация экспорта в страны ЕС и США” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bakertilly.ua/ru/news/id733>.
3. Стандарты ЕС по продуктам начали действовать в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://newsland.com/news/detail/id/1609860/>.